

svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Utskottets sista anmälan.

Lades till handlingarne.

Kammaren åtskiljdes kl. 11 e. m.

In fidem

O. Brakel.

Torsdagen den 18 Mars 1869.

Kammaren sammanträdde kl. 6 e. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 13 och 17 dennes samt tre protokollsutdrag för sistnämnde dag.

Föredrogs ånyo Andra Kammarens den 6 och 10 dennes bordlagda protokollsutdrag N:o 147, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 14, i anledning af Herr P. Olssons motion, N:o 53, om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande befrielse för Skånska och Danska färjemansbåtar, icke öfverstigande 9 nyläster, samt andra Svenska och Danska båtar och fartyg, däckade eller odäckade, icke öfverstigande 12 nyläster, att, då de användas till sjöfart mellan Svenska och Danska orter vid Öresund, taga lots eller erläggga lotspenningar.

Herr Lagerstråle: Då denna fråga lämpligen torde böra komma i öfvervägande hos samma Utskott, som förut fått till sig remiterade flera inom denna Kammare väckta motioner angående handels- och sjöfartsförhållanden, får jag vördsamt hemställa, det Kammaren

behagade till dess Tillfälliga Utskott N:o 2 remittera förevarande Utskottsbetänkande tillika med Andra Kammarens protokollsutdrag.

Efter härmed slutad öfverläggning och uppå gjord proposition, beslöt Kammarerna att för frågans vidare utredning hänvisa densamma till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Banko-Utskottets den 10 och 11 dennes bordlagda Utlåtande och förslag N:o 5, i fråga om användande af bankovinsten.

1:sta punkten.

Friherre Tersmeden: Det kunde visserligen ej vara något egentligt att erinra mot den här föredragna punkten, men jag föreställer mig, att det skulle leda till mera enkelhet i afseende på beslut och summor, om Utlåtandets 3:ne punkter behandlades i ett sammanhang. Vi finna af detta Utlåtande, att den egentliga upplagda bankovinsten vid nästlidet års slut utgjorde 4,239,053 R:dr 64 öre, d. v. s., att denna summa utgjorde den i Banken inestående behållningen utöfver dess grundfond, som utgör 25,000,000 R:dr. Således skulle Riksdagen kunna disponera hela detta belopp, ifall sådant vore af behovet påkalladt, men nu har af Regeringen endast blifvit ifrågasatt, att 3,500,000 R:dr skulle användas för Statens behof. I anledning häraf tager jag mig friheten föreslå, att Riksdagen behagade besluta, att utaf Riksbankens intill den 31 December 1868 upplupna odisponerade vinstmedel må till Riksgälds-kontoret aflemnas till att användas för Statens allmänna behof ett belopp af 3,500,000 R:dr, deraf

inom den 30 Juni 1869	1,000,000:
inom den 31 December 1869	1,000,000:
inom den 30 Juni 1870	1,000,000:
inom den 31 December 1870	500,000:

tillsammans 3,500,000 R:dr.

Anhållande jag att Herr Grefven och Talmannen behagade framställa proposition på detta mitt förslag.

Herr Ekman, Johan Jakob: Ehuru jag för min del i likhet med den siste talaren önskar att hela beloppet af 3½ millioner måtte disponeras för Statens behof, så kan jag likväl icke anse det vara skäl att stadga de utbetalningstider, som den föregående talaren föreslagit. Jag tror nemligen, att vi hafva mera utsigt att lyckas i frågan i dess helhet, om vi ej frångå den åsigt, som Utskottets pluralitet yttrat i första punkten, men deremot, hvad beträffar andra punkten, bifalla den mening, som yttrats af Första Kammarens ledamöter inom Utskottet uti deras vid Utlåtandet fogade reservation. Om vi helt enkelt fasthålla vid den åsigt jag nu haft äran yttra, tror jag, att sådant skall visa sig vara af stor nytta, när fråga blir om att uppsätta

uppsätta voteringsproposition för en blifvande gemensam votering eller att sammanjemka de olika meningarne Kamrarne emellan. På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, får jag anhålla om bifall till den föredragna punkten.

Herr Hasselrot: Som jag är af den åsigt, att man bör sträfva till det mål, att Riksbanken i den närmaste framtiden måtte kunna öfvertaga all sedelemission, och jag således önskar, att dess fonder måtte förstärkas, så hade jag visserligen helst sett, att hälften af vinsten kunnat för Banken reserveras, men då jag icke ser någon utsigt till framgång för ett dylikt förslag, så får jag förena mig i den åsigt, som yttrats af reservanterne i Andra Kammaren och således hemställa, det Kamraren behagade besluta, att af Riksbankens under år 1867 upplupna vinst en summa af 1,500,000 R:dr må för Statens allmänna behof till Riksgälds-kontoret anvisas, för att under loppet af detta år utbetalas.

Friherre af Ugglas: Det torde få antagas såsom en giltig regel så väl uti den enskildes hushållning som uti Statens, att, när man har en utgift att bestrida, eller en skuld att betala, man då i främsta rummet för detta ändamål bör använda en disponibel tillgång, derest sådant kan ske, utan att andra intressen uppoffras. För den händelse den siste värde talarens förslag vunne framgång, så fruktar jag emellertid för min del, att det komme att möta stora svårigheter att på ett redigt sätt ordna budgeten för år 1870. Det torde nemligen ej vara obekant, att första tredjedelen af 1867 års tillfälliga lån nämnda år skall betalas. Medel till denna inbetalning kunna anskaffas på tre sätt: antingen derigenom att man använder en tillgång, som man har disponibel, eller, i fall man så heldre vill, med motsvarande belopp ökar Svenska folkets beskattning, eller ock slutligen genom att upplåna det erforderliga beloppet. För min del kan jag icke finna annat, än att det enklaste och bästa sättet vore, att, när man har en disponibel tillgång, använda denna, samt att man ej bör tillgripa de andra åtgärderna, beskattning eller upplåning, så vida icke nöden står för dörren och alldeles tvingar dertill. Men att i detta afseende nöden icke kan sägas stå för dörren, eller, med andra ord, Banken i närvarande ögonblick vara i behof att behålla större del af sin vinst, än Kongl. Maj:t beräknat, det synes Bankofullmäktige uti sitt till Banko-Utskottet afgifna Utlåtande fullständigt hafva ådagalagt. De hafva nemligen uti detta Utlåtande, som finnes i Utskottets Betänkande intaget, visat, att tillgången fortfarande kan antagas tillräcklig för den Banken åliggande utlåningsrörelse, och att Bankens reservfond är högre än någonsin förut, enär den uppgår till 11½ millioner. Också hafva Fullmäktige på grund häraf kommit till den öfvertygelse, att det föreslagna beloppet af 3¼ millioner utan någon olägenhet för Banken kan för Statens behof disponeras. Jag ber att särskildt få lägga Första Kammaren detta på hjertat, ty jag tror ej, att denna Kamraren vill bidra dertill, att man vid slutet af riksdagen skulle se sig nödsakad att antingen pålägga en högre beskattning eller före-

taga en ökad upplåning. Det är på grund af dessa förhållanden, Kongl. Maj:t ansett sig böra framlägga förslag att af bankovinsten måtte för Statsverkets behof få användas ett belopp af 3½ millioner R:dr. Och får jag i öfverensstämmelse härmed anhålla om bifall till den nu föredragna punkten.

Herr Schartau: Jag för min del anser, att, om man vill afskjuta en kula med förhoppning om att dermed träffa sin motståndare, så bör man noga tillse, att man affyrar skottet i rätta ögonblicket. Men rätta ögonblicket att afskjuta den kula, med hvilken man skulle vilja träffa förslaget att till Riksgälds-kontoret aflemna nästan hela Riksbankens behållning är, enligt min tanke, ännu icke inne. Jag tror, att man saklost kan låta första punkten gå; när andra punkten kommer, då kommer ock rätta stunden. För min del kan jag ej finna någon betänklighet vid att bifalla den nu föredragna punkten.

Herr Wallenberg: Som det nu endast är första punkten, som är föredragen, torde svärigen det af Friherre Tersmeden framställda yrkande kunna sättas upp emot denna punkt, emedan detsamma äfven innefattar de två andra punkterna. Jag tror derföre, att man nu svärigen kan göra något annat än, lika med Herr Schartau, yrka bifall till denna första punkt, men förbehåller jag mig att sedermera med afseende på de öfriga punkterna få instämma med Friherre Tersmeden.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets hemställan i den förevarande punkten; dels af Friherre Tersmeden, att Kammaren skulle fatta ett så lydande beslut: "att utaf Riksbankens intill den 31 December 1868 upplupna odisponerade vinstmedel skall till Riksgälds-kontoret aflemnas till att användas för Statens allmänna behof ett belopp af 3,500,000 R:dr, deraf inom den 30 Juni 1869 1,000,000 R:dr, inom den 31 December 1869 1,000,000 R:dr, inom den 30 Juni 1870 1,000,000 R:dr samt inom den 31 December 1870 500,000 R:dr;" och dels slutligen af Herr Hasselrot, att Kammaren för sin del måtte besluta, att af Riksbankens under år 1867 upplupna vinst en summa af 1,500,000 R:dr skall för Statens allmänna behof till Riksgälds-kontoret anvisas, för att under loppet af innevarande år utbetalas.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till Utskottets hemställan och, då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

2:dra punkten.

Herr Ekman: Jag får anhålla om bifall till den reservation, som vid den nu föredragna punkten afgifvits af åtta utaf Utskottets ledamöter eller samtliga de af Första Kammaren utsedde. Då en ta-

lare här nyss tillkännagaf, att han ämnade spara sitt krut till denna punkt, så torde det tillätas mig att få anföra några skäl för bemälda reservanternas åsigt, något som jag eljest knappast skulle ansett behöfligt.

Såsom Kammarens ledamöter behagade finna, så utgör reservanternas antal hälften af ledamöternes i Utskottet, och det fördras således ingen vidlyftig arithmetik för att uträkna, att det var den förseglade sedeln, som här afgjorde saken. Men om man häraf drager den slutsats, att Utskottets samtliga ledamöter af Andra Kamraren voro benägne för det mindre anslaget, så misstager man sig. Det var nemligen en ledamot, som för närvarande ej ville lemna mera än 500,000 R:dr, men han ville anslå detta belopp af de reserverade medlen, och anledningen dertill var endast, att han ej ville gå ur den vanliga ordningen, att vinsten alltid skulle inestå i Banken för två år. Men så vidt man af hans resonnement i Utskottet kunde döma, så gick hans förslag i det hela ut på att gifva ännu mera, men icke mindre än reservanterne, enär han nästa år önskade att bevilja hela den vinst, som då inestått i två år. Mycket skulle väl kunna anföras till stöd för en sådan åsigt, men man får väl medgifva, att den ej gerna under närvarande tidpunkt kunde vinna allmän anklang, eller, med andra ord, att Utskottet heldre skulle lemna en brist af $3\frac{1}{2}$ millioner i budgeten, än till dess fyllande använda någon del af Bankens vinstmedel, äfven om dessa icke inestått i två år. Enligt min åsigt läser icke heller någon tidpunkt hafva varit lämpligare än den närvarande, att för Statens behof taga bankovinsten i anspråk. Bankens reservfond är för närvarande högre än någonsin, den uppgår nemligen till omkring $11\frac{1}{2}$ millioner, och från fyra filialbanker skall dessutom under innevarande år till Banken återbetalas ett försträckningsbelopp af ej mindre än 1,200,000 R:dr i rundt tal. I sitt utlåtande hafva Bankofullmäktige vidare tillkännagifvit, att de innehafva obligationer till ett belopp af nära 5,000,000 R:dr, hvilka äro afsedda att realiseras, för den händelse att någon tryckning på den metalliska valutan skulle uppstå. I Banken finnes dessutom ytterligare ett belopp af obligationer, som väl ej äro lika säljbara, som de på hvilka jag nyss syftade, men som dock, i fall af behof skulle kunna säljas. Härei inberäknar jag naturligtvis icke de obligationer till belopp af 2 millioner R:dr, hvarmed Fullmäktige uppgifvit sig skola inköpa Riksgälds-kontorets obligationer å pund sterling, enär dessa sednare obligationer ännu icke blifvit betalda och de nämnda 2 millionerna alltså ingå uti den af $11\frac{1}{2}$ millioner bestående reservfonden. Tyvärr är rörelsen i landet för närvarande så tryckt och utsigterna för en förbättring derutinnan så dåliga, att jag icke kan inse, att det ens är tänkbart, att Banken kommer att behöfva denna stora reservfond, hvarför jag tror att Banken utan minsta olägenhet kan till förmån för Statsverket afstå det belopp, som här blifvit ifrågasatt. Vi böra vidare ihågkomma, att, innan hvarje särskild del af dessa vinstmedel från Banken utbetalas, medlen varit inestående i Banken ungefär två år från det de intjenats, så att t. ex. 1868 års vinst icke kommer att utbetalas förrän möjligen i medlet af 1870, eller kanske snarare först under sednare hälften af det året, så-

som Fullmäktige synas helst önska; och då har Banken hunnit att intjena ytterligare ett års vinst, nemligen för 1869, hvilken vinst man kan antaga bör uppgå till lika stort belopp som det, hvilket aflemnas, och denna vinst har ytterligare stått inne i Banken nära ett år. Om man således från Bankens nuvarande kapital, utgörande i rundt tal 29,200,000 R:dr, afdrager på sin höjd 2 millioner, som skulle utbetalas år 1869, så har Banken i alla händelser öfver 27 millioner att röra sig med under nästa år. Fullmäktige i Riksbanken hafva under fordna tider i allmänhet ej varit benägne att afstå ens ett års bankovinst. Då de nu deremot funnit ställningen sådan, att de ansett sig kunna afstå två års bankovinst, och då Fullmäktige väl ej vågat ett sådant steg, om de kunnat misstänka detsamma vara farligt för Bankens säkerhet, så kan jag ej finna, hvarför man skulle tveka att ingå på detta förslag. För min del anser jag dessutom ett annat skäl finnas, som kraftigt bör mana att biträda reservanternes åsigt; och det är, att, om medlen kunna för Banken undvaras, så kunna de deremot *icke* undvaras för Statsverkets behof, så vida man icke antingen skulle upplåna eller genom ökad beskattning upptaga beloppet. Vill man upptaga ett lån, kan detta ej blifva annat än tillfälligt, och följden blir då den, att man ett följande år får betala detta lån med den nu ifrågavarande bankovinsten, och således hela skilnaden, att dessa penningar komme att ligga räntelösa i Banken, under det att Staten finge betala ränta på det upptagna lånet; detta tycker jag för min del vore en klen hushållning. Icke heller kan man antaga, att detta belopp skall trycka mindre på den metalliska kassan, som det, såsom man gerna tyckes se, i forn af lån ur Riksbanken utlemnas i den allmänna rörelsen, än om det öfverlemnas till Riksgälds-kontoret.

Vill man åter hvarken använda bankovinsten eller göra någon upplåning, är det enda återstående alternativet att öka beskattningen, men detta är en åtgärd, som väl icke de, hvilka vilja undandraga Statsverket större delen af den här ifrågavarande summan, vilja påyrka, och som för öfrigt i det längsta bör undvikas. På alla dessa skäl får jag anhålla om bifall till den mening, som innefattas uti den af Första Kammarens ledamöter inom Utskottet afgifna reservation.

Herr Hasselrot: Som jag mycket väl inser, att det skulle vara att spilla bort krut i onödan, om jag i denna fråga och i denna Kammar sökte att vederlägga den siste värde talarens ord, så vill jag ej heller besvära Kammarerna med ett försök dertill, utan får jag blott, på de skäl jag förut antydt, anhålla om bifall till den af åtskillige Utskottets ledamöter af Andra Kammarerna afgifna reservation, nemligen att af Riksbankens under år 1868 upplupna vinst en summa af 1,000,000 R:dr må för Statens allmänna behof till Riksgälds-kontoret öfverlemnas under loppet af år 1870, på tider som Bankofullmäktige ega rätt att bestämma.

Grefve Mörner, Carl Göran: Det vill synas, att, då Bankofullmäktige och de högre värdarne af Bankens angelägenheter, nemligen Banko-Utskottets pluralitet, tillstyrkt den ifrågavarande åtgärden, så borde väl ej om den saken vara mycket att säga. Men nu

har man likväl här påyrkat strängare åtgärder, än Banko-Utskottet ansett sig kunna föreslå, och det torde därför tillåtas mig, som i denna fråga står på en annan punkt än flertalet af de öfrige Herrar, som här förfäktat sin åsigt, att få yttra några ord. Det var icke många dagar sedan inom denna Kammare förfäktades angelägenheten för Bankens och för dess långgifvares säkerhet deraf, att den tvångskurs måtte borttagas, som innehålles i 72 § Regeringsformen. Men för min del anser jag mycket verksammare, att Banken har penningar att betala sina skulder med, än att de ord förändras, som förekomma uti den ifrågavarande §:n; och det är ganska säkert att, i samma mån Banken blifver bättre i stånd att göra rätt för sig, så behöfver man ej hafva några bekymmer i andra hänseenden; och då jag här drifvit denna sats samt denna genom votering i Andra Kam-maren blifvit den segerande, så ligger deruti för mig en stor förbin-delse att nu söka förekomma, det ej någon sådan åderlätning verk-ställes, som kan vara menlig för patientens helsa. Man har här mycket fäst sig vid och åberopat Bankofullmäktiges, utlåtande, men detta torde väl till en del härleda sig derifrån, efter hvad jag tror, att de flesta icke läst Bankofullmäktiges utlåtande fullständigt, ty detta upplyser bland annat, att Bankens tillgång på obligationer under förra året minskats med 2,800,000 R:dr, hvilken minskning skulle komma att ersättas genom ett inköp, som vore afsedt att verkställas innevarande år. Tillgången är således för närvarande mindre än förut, ty hvad Bankofullmäktige här uttalat är endast en förhoppning på något som skall komma att ske. Bankofullmäktige säga vidare, att, om förevarande angelägenhet betraktas ensamt från synpunkten af Bankens fördel såsom upprätthållare af myntvärdet i landet, så vore det önskvärdt, att Banken alltid af den årliga vinsten finge be-hålla någon del för att derigenom komma i tillfälle att efter hand minska sedelutgifningen, och jag tror ej heller, att den som vill se saken från Bankens synpunkt, bör gå in på att låta hela bankovin-sten borttagas. I början af Utskottets Utlåtande finnes en utredning af Bankens vinstmedel under de tre sista åren. Om man rätt besin-nar, hvad dessa trenne år visa, så tror jag att man deraf bör finna, att det är all anledning att gå varsamt till väga. 1866 utgjorde banko-vinsten nemligen 2,112,604 R:dr 28 öre, 1867 nedgick den till 1,995,647 R:dr 77 öre och år 1868 sjönk den ända till 1,535,608 R:dr 23 öre. Om man således jämför 1866 års bankovinst med 1868 års, så finner man, att sistnämnda års vinst med icke mindre än 576,996 R:dr 5 öre understiger 1866 års vinst. Det visar sig således en fortgående förminskning, som åtminstone ej tyckes antyda någon ökad styrka eller någon förbättring i Bankens ställning. För mig är det klart, att ingenting här i världen står stilla, en bank lika litet som något annat; går den icke framåt, så går den tillbaka; och för att rätt be-döma detta tillbakagående bör man ej taga hänsyn ensamt till siff-ran, utan äfven tänka på förhållandena i det land, der Banken fin-nes. Det är naturligt att, om man kvarhåller en bank vid en viss bestäm d siffra och ej låter den utveckla sig i samma mån som rörelsen tilltager och behofven stiga, så måste antingen dessa blifva otill-räckligt tillgodosedda, eller ock uppstå andra banker, som veta att

fylla hvad som brister. Det sednare är händelsen här i landet; och i samma mån som man kringskar Riksbankens verksamhet, i samma mån vidgar man fältet för de andra bankernas, tills man slutligen kommer derhän, att Riksbankens styrka blir af en nära nog försvinnande betydelse i förhållande till de öfriga.

För min del tror jag, att, när man ser på de siffror jag nyss abe-ropat och som ej äro utan en viss betydelse, så har man ingen anledning att tillstyrka en så grundlig åderlåtning af Riksbanken som den nu ifrågasatta. Såsom skäl för en sådan åtgärd har man här anfört, att man behöfver penningarne för att betala ett af Riksgäldskontoret upptaget tillfälligt lån. Men detta förfaller ej förrän i slutet af 1870; och lika väl som Riksdagen nu kunnat besluta, att återstoden af 1867 års bankovinst, hvaraf en del togs förlidet år, redan under innevarande år skall utgå, lika väl kan Riksdagen nästa år vara i tillfälle att anvisa återstående delen af 1868 års bankovinst, i fall omständigheterna då äro sådana, att man kan göra det. Den stora fördelen af att kunna uppskjuta ett sådant beslut är den, att man då vet hvad man gör, i stället att man nu ej ens kan gissa sig till hvad som kan inträffa, ty, jag vågar påstå det, icke den skarpaste siare kan uppställa horoskopet ens för detta år, än mindre för det kommande. Vid en så molnhöljd himmel kan en urladdning snart ske, och hvad vår Riksbank då kan behöfva, är omöjligt att nu förutse.

På dessa skäl instämmer jag i det af Herr Hasselrot framställda yrkandet.

Friherre af Ugglas: Den siste värde talaren började sitt anförande med att påpeka angelägenheten att tillse, det Riksbanken har penningar att betala sina skulder med. Jag må bekänna, att jag icke kan uppfatta detta uttalande från hans ståndpunkt, då man vet, att Riksbanken har en grundfond af 25 millioner Riksdaler och derutöver ett samladt kapital af mellan 4 och 5 millioner, eller tillhoppa 29 å 30 millioner tillgångar utöfver skulder. Att en inrättning med en sådan kapitalstyrka skulle äfventyra att ej kunna betala sina skulder är något som jag ej kan fatta. Jag ber äfven att få fästa uppmärksamheten derpå, att, innan 1867 års vinst hinner utbetalas, så är utom 1868 års vinst jemväl 1869 års vinst till nästan fulla beloppet intjenad, och att, innan 1868 års vinst kommer att utbetalas, så är ytterligare 1870 års vinst intjenad, hvadan Banken alltid har bortåt två års vinstmedel att röra sig med, innan utbetalning deraf ifrågakommer, ett förhållande som bidrager att ytterligare stärka Bankens kapitaltillgång.

Vidare föreslog den ärade talaren, att man till nästa riksdag skulle uppskjuta med att bestämma om 1868 års bankovinst. För min del får jag högeligen motsätta mig ett sådant sätt att gå till väga. Återbetalningen af det lån, hvarom här är fråga, skall ske 1870; och då vi nu äro sysselsatte med 1870 års budget, synes det mig äfven vara skäl, att vi taga i betraktande allt hvad som dit hör och ej lemna en så betydande utgift till framtiden. Det kan ej anses vara med god ordning öfverensstämmande att, när man uppgör budgeten för ett år, lemna vissa utgiftsposter liksom sväfvande i luf-

ten, ithy att man väl bestämmer, att de skola utgå, men å andra sidan icke bekymrar sig om att dertill anvisa några medel. För min del får jag, i enlighet med hvad jag nyss hade den äran att nämna, förklara det jag anser det oundgängligt att taga i betraktande begge årens bankovinst för att under nästkommande år kunna bringa Statens inkomster och utgifter i jernvigt. De Herrar, hvilka, såsom mig synes, temligen lättsinnigt tillstyrkt endast det mindre beloppet, hafva ej gittat uppgifva något enda positivt förslag till budgetens ordnande i sådant fall, utan endast påyrkat att man skall uppskjuta saken och låta framtiden afgöra den. Jag tror, att detta icke är rådligt, och att vi således nu måste afgöra saken, samt hemställer derföre, huruvida man, då Bankofullmäktige fullkomligt klart ådagalagt och bevisat, att penningarne ej behöfvas för Banken, kan använda dem bättre, än om man låter Staten, som deraf har behof, få dem.

Jag får derföre anhålla om bifall till det utaf reservanterna från denna Kammare afgifna förslag.

Herr Ekman: Efter det yttrande Herr Finansministern nyss haft, har jag föga att säga; men jag skulle dock anhålla att få göra några erinringar mot några den näst siste talarens påståenden. Han yttrade, bland annat, att den, som yrkade på utbetalning af det större beloppet och till stöd derför åberopade Bankofullmäktiges utlåtande, ej skulle hafva riktigt läst detta utlåtande, men jag ber honom ursäktas, det jag tror att det är han, som ej har läst det, då han kunnat komma till den åsigt han förfäktade. Den värde talaren framhöll såsom en stor olycka för Banken, att Fullmäktige under 1868 försålt obligationer för 2,800,000 R:dr. Men jag vet ej hvad Banken skulle göra med obligationer, om ej meningen vore att sälja dem, när det behöfves; och Bankofullmäktige äro ju i tillfälle att när som helst köpa nya, såsom man af utlåtandet finner att deras mening äfven är. Jag kan vidare alldeles icke inse, att frågan om en förändring af 72 § Regeringsformen har minsta sammanhang med frågan om bankovinsten. Ty nog måtte väl en institution, som eger 25 å 30 millioners öfverskott kunna betala sina skulder, derom kan ej gerna något tvifvel uppstå. Hvad förändringen af 72 § Regeringsformen vidkommer, så är den endast ett försigtighetsmått, enär man ej kan veta, om icke möjligen i en framtid den politiska och ekonomiska ställningen kan blifva sådan, att Banken kan komma att förvaltas mindre väl än nu är fallet, men för det närvarande har den ej någon tillämpning. Jag skulle kunna fästa något afseende vid de talares åsigter, som påyrka att man endast skall aflemna det mindre beloppet, i fall de ville uppgifva hvar man i stället skulle kunna taga erforderliga medel för Statens behof. För att emellertid visa hvart konsekvensen af deras åsigter skulle komma att leda, ber jag att få anföra ett exempel. Om nemligen en person har två egendomar och på den ena förtjenar 10,000 R:dr, men på den andra är i skuld för 10,000 R:dr, så skulle väl ingen kunna säga, att det vore klokt utaf honom att lösa in de 10,000 R:dr han förtjenat och mot ränta upplåna 10,000 R:dr för att dermed betala skulden på den andra egendomen heldre än att dertill använda den vinst, som den förra lemnat. Aldraminst tycker jag, att en

så beskaffad åtgärd skulle kunna förordas af denna Kammare. Att Bankens vinst under de tre sednare åren varit i nedgående kan man förklara af helt andra anledningar, än dem den värde talaren velat låta påskina. Det är nemligen tydligt, att, då räntan är hög och penningar starkt efterfrågade, så skördar Banken en större vinst, än då ställningen är tryckt och efterfrågan på penningar ringa. Härtill kommer att Banken för två år sedan hade en större summa inestående i England, hvarpå den drog hög ränta, men som sedermera blifvit uppsagd; och vidare att Banken ända till för kort tid sedan haft hos sig inestående depositioner till belopp af nära 4,000,000 R:dr, hvarpå densamma betalat $4\frac{1}{2}$ procent ränta. Det är klart, att sådant skall medföra betydande förluster, men icke är detta något skäl att vidtaga sådana åtgärder, som dem man här föreslagit. Hvad det beträffar att man alltid åt Banken vill reservera en viss del af dess årliga vinst för att konsolidera densamma, så kunna meningarne om ändamålsenligheten deraf vara delade. För min del tror jag, att Banken blir tillräckligt stark, äfven om den till Staten aflemnar sin årliga vinst. Vill den röra sig med stora kapital, så har den i alla fall tillfälle dertill och hvad slutligen angår den förmenta fördelen deraf, att mangen om en verkligt stark bank skulle kunna förqväfva alla andra bankinstitutioner, så får jag för min del säga, att detta är något som jag tror svårigen låter sig göra.

Herr Wallenberg: Jag tycker för min del, att de, som vunnit en tillfällig seger i afseende på 72 § Regeringsformen och deruti funnit en betydande anledning till styrka för Riksbanken, nu kunde visa sig litet medgörligare. Man skulle kunna tänka sig att, om det skydd, som möjligen kan ligga i nämnda §, blifvit borttaget, de då försökt bibehålla en och annan million åt Banken, men då paragrafen nu står oförändrad kvar, så borde de väl kunna lemna sin åtgång till större delen af bankovinsten. Jag har haft äran vara med på den tid, då Riksbankens grundfond utgjorde 7,500,000 R:dr, och jag sträfvalde då så godt jag förmådde, för att Banken skulle få behålla sin vinst och detta sträfvalde lyckades äfven. Att Bankens grundfond en gång skulle kunna uppbringas till 25 millioner, det kunde man knappast föreställa sig, ehuru sådant utgjorde ett önskningsmål för alla och äfven för mig. Men sedan grundfonden nu en gång stigit till 25 millioner, får jag bekänna, att jag tycker det vara skäl att tänka något på Staten och dess behof, som äro större än Bankens; och något annat har jag ej heller yttrat, då fråga var om grundlagsförändringen. Jag vill emellertid icke nu fästa mig vid de kända siffrorna för att bevisa riktigheten af min åsigt om Banken, ty, mine Herrar, bästa beviset på Bankens styrka är att den tål vid sådana här diskussioner. Då det är fråga om, att den skall utdela sin vinst, då ställer man sig nästan, som om Banken vore insolvent och sätter i fråga, huruvida den skall kunna inlösa sina sedlar. Det skall verkligen vara en stark institution, som tål vid något sådant. Om Herrarne vore i beröring med ett enskildt bolag och det skulle inträffa, att bolagets styrelse framlade bokslut och presenterade för bolaget dess vinstmedel, men detta satte i fråga, att vinsten visserligen kunde

vara vacker på papperet, men i verkligheten endast en skugga, som försvunne, då man ville taga på den, så skulle man med skäl kunna säga, att det vore ett tvetydigt bokslut; och om någon enskild gaf upp sin behållna vinst på det viset, så kunde man nära nog säga, att det vore svekligt. Något sådant kan man väl ej vilja säga om Riksbanken. Dess styrelse har lagt fram ett bokslut, som blifvit revideradt och godkändt; men så kommer man till siffrorna och vill inhemta bolagets tanke om vinstens användande. Att detta då skulle komma att invända, att man ej kan disponera vinsten, är något otänkbart. Man måste väl kunna det, så framt man ej vill säga, att både bokslut och revision endast äro ett fullkomligt nonsens. Hade vi så goda tillgångar, att denna vinst ej behöfdes för Statens behof, så skulle visserligen icke jag hafva någon anledning, hvarföre jag mera än någon annan skulle vilja främtaga Banken densamma; det skulle tvärtom glädja mig, om Banken kunde få behålla den. Men då vi nu, såsom en talare sagt, hafva skulder, och det till betydliga belopp, så kan jag ej se, hvarföre vi heldre skulle kapitalisera på ett ställe, i stället för att amortera på ett annat. Vilja nu Herrarne emellertid heldre skatta för att fylla Statsverkets behof, så hoppas jag, att det måtte heta, att bevillingen måste ökas med 50 procent "till låntagares förnöjande", ty något annat skäl, hvarföre vi skulle skatta, kan jag ej förstå. Jag inser väl orsaken, hvarföre man på ett annat rum kommit till den öfvertygelsen, att Riksbanken endast bör lemna ifrån sig en mindre del af sin vinst, och denna är icke att Riksbanken behöfver penningarne, ty man vet bättre, men man tror sig derigenom kunna hafva förhoppning om ett öfvervägande nej vid de anslag, som blifva underkastade gemensam votering. När här fråga förevar om anslaget till arméens vapenöfningar, voro vi af den åsigt, att vi ej nu vågade afgöra, huruvida en minskning i anslag för öfningar, som komma att ega rum 18 månader härefter, borde bestämmas, hvarföre vi ock beviljade det äskade anslaget; men derföre tillkommer det oss ock nu att vara betänkta på hvarifrån vi skola taga medel dertill. För min del vill jag icke ingå på den af en ärad talare antydda meningen, att Riksbanken skulle bättre kunna fylla den allmänna rörelsens lånebehof, om man tillåte den att behålla sin vinst, och jag tror äfven, att den, som kommer att skrifva våra dagars finansiella historia, skall komma att erkänna, att, om man i Riksbanken kapitaliserat än aldrig så mycket, så var dock rörelsen icke så ömklig, att Riksbanken ensamt kunnat fylla dess behof. Säkert är äfven, att, om icke andra banker uppkommit, så hade Riksbanken icke gjort samma nytta som nu, ty den täflan, som derigenom uppkommit, har varit och är ganska helsosam, och jag tror, att industriens alla grenar, jordbruket inclusive, hafva skäl att vara tacksamma för att det finnes andra bankinrättningar än Riksbanken. På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, får jag anhålla om bifall till den reservation, som afgifvits af Första Kammarrens ledamöter inom Utskottet.

Herr Schartau: Då i denna fråga alla Kammarrens ledamöter utan tvifvel redan tagit sitt parti, så torde det vara öfverflödigt att inlåta sig på någon långvarig diskussion; och jag vill ej heller göra

det, utan endast i korthet söka motivera den röst, jag tänker afgifva.

Man har här, såsom stöd för den åsigt, att Banken skulle kunna undvara nästan hela sin vinst, åberopat sig på Bankens soliditet. Ja, den är solid, det får jag erkänna — och det vore illa eljest. Men hvad jag ej kan erkänna, det är, att den är stark nog för alla ändamål; ty jag säger helt öppet, att jag skulle anse det mycket lyckligt, om Sveriges Riksbank spelade samma rol här i landet, som t. ex. la banque de France i Frankrike; och det vore till och med ändå önskvärdare här än der, enär det mynt, som man och man emellan här cirkulerar, utgöres icke af ädel metall utan af papperslappar. Det mål, hvartill jag anser att Riksbanken bör sträfva, är att blifva den rådande penningeanstalten, så att denna rol ej må öfvertagas af någon utaf de andra bankerna, som sednare uppstått och underhålla en vidsträckt sedelrörelse till egen vinning, ehuru väl jag får medgifva, att dessa hittills skött sig väl samt varit till stor nytta och bekvämlighet, särdeles den i Stockholm. Ty det är icke helsamt för någon bankstyrelse att sakna den sporre till ökad verksamhet, som ligger i den påtryckning hvarje äftlan utöfvar. Men detta hindrar ej, att det vore önskvärdt, om Riksbanken, genom att skyddas för allt för starka påkänningar, en gång kunde intaga det inflytelserika rum, som den förut innehafte. Om Riksbanken vore allena sedelutgifvande, så lärer väl ingen kunna sätta i fråga, att icke Riksdagen skulle ega vida större fonder att årligen förfoga öfver än nu, och jag tror derföre, att man gjorde väl uti att bibehålla något åt Banken. Jag vill ej derföre säga att allt behöfde bibehållas, hvarföre jag och låtit första punkten passera utan opposition. Men att nu äfven tillgripa hela 1868 års vinst, det synes mig vara att gå Sveriges Bank väl långt in på lifvet; och mig veterligen, är det första gången man förfogat äfven öfver ett sistförflutet års vinst. Jag kan aldrig tro, att ett sådant förfaringssätt kan vara med klokhet och god hushållning förenligt. Vidare tror jag, att, när nästa Riksdag kommer, så står man ungefär på samma punkt som nu, och Kongl. Maj:t lärer sannolikt då finna sig tvungen föreslå Riksdagen att upptaga ett lån, för att dermed fylla statsbristen. Då kan det vara bra att hafva 1868 års bankovinst att tillgå, för att dermed minska behofvet. Det är fruktlöst att säga, att vi under nuvarande omständigheter skulle kunna reda oss utan lån, ty det kunna vi verkligen icke. Kongl. Maj:t har ju föreslagit, att vi skola upptaga ett lån på 3,400,000 R:dr, oaktadt två års bankovinst tagits i beräkning. Nästa Riksdag får tvifvelsutän äfven sina tarfvor, och då har man mindre bankovinst att tillgå, så att då lärer man väl nödgas föreslå ett ändå större lån. Vid sådant förhållande får jag fråga, om det ej vore bättre att nu reservera 1868 års bankovinst till kommande år, ty vi skola ej tro att det år, som nyss ingått, är fullt af guld och gröna skogar. Jag fruktar tvärtom ganska mycket för detta år, ty under år 1868 upptogs ett ej så litet utländskt lån, utan att man nu kan säga, hvart den klingande valutan tagit vägen. Ej måtte Riksbanken hafva fått den, eller åtminstone bra litet deraf, eftersom metalliska kassan föga

öfverstiger det belopp densamma utgjorde före lånets indragning, oakadt denna indragning torde varit åtminstone 15 å 16 millioner. Då vi ej under år 1869 hafva att förvänta några särskilda intrader från utlandet, så lära vi få bereda oss på, att Bankens metalliska kassa kommer att få starka påkänningar af ränte- och kapitalafbetalningarne, som gå sin jemna gång; och vid sådant förhållande kan det ej synas mig klokt att alltför hårdt tränga Banken på lifvet, såsom vissa af Kammarens ledamöter synas benägna för. Jag kan icke finna minsta beaktansvärda olägenhet af ett bifall till Banko-Utskottets förslag, hvarigenom 1 million skulle Riksbanken besparas; ty följderna kan ej blifva värre, än att man i stället för att låna 3,400,000 får låna 4,400,000 R:dr; och det är ju ingenting som hindrar, att Riksbanken själf öfvertager denna million, och detta kunde dock vara något, ty derigenom skulle Riksbanken, i stället för att gifva bort en million, få Riksgälds-kontorets obligationer för samma summa, och dessa kunna vara ganska goda att kännas vid i svåra tider. På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, får jag anhålla om bifall till Banko-Utskottets förslag.

Grefve Mörner, Carl Göran: De öfverdrifter, som den näst siste talaren behagade påbörda mig, behöfver jag ej besvara. Jag är ej så lågmäld, att han ej kunde hafva hört hvad jag sade, och jag behöfver således ej taga upp till vederläggning satser, dem jag aldrig yttrat, utau ber att få inskränka mitt genmål till sådant, som den värde talaren framhållit till stöd för sin mening. För min del tror jag, att Riksbanken tål vid så väl denna diskussion som den föregående om 72 §:ns förändrande, då den från en annan sida attackerades, såsom ej viljande göra rätt för sig emot sina fordringsegare. Jag tror, att Banken kan göra rätt för sig och att den derföre ej behöfver annat palladium, än att den ej blifver plundrad. Det är till detta mål, som jag förmodar, att vi alla sträfva, fastän vi kunna hafva olika åsigt om hvad som är ändamålsenligt och rätt. Det uppgafs såsom skäl, hvarföre äfven 1868 års bankovinst skulle kunna aflemmas, att det för det året skulle vara bokslut upprättadt och revideradt. Det sednare trodde talaren säkerligen ej själf. Det är ej mer än nått och jemnt, att bokslutet är färdigt, och att det ej är revideradt, det är säkert. Jag anser visserligen, att Riksbanken skulle, om sådant vore nödvändigt, kunna lemna ifrån sig hela summan, hvarom fråga är. Men för mig är det ej klart, att det är nödvändigt att, då Riksdagen sammanträder i början af år 1870, nu anvisa medel för liquiderande af en skuld, som förfaller i slutet af 1870, helst Riksdagen denna gång visat, att den kunnat för det löpande året anvisa återstoden af föregående års vinst. Jag kan ej se någon större olycka deruti, att en summa fattas i början af nästkommande år, än deruti att en annan summa fattades vid början af detta år. Det är således icke i afsigt att föranleda någon ökad beskattning eller göra det omöjligt att tillfredsställa Statens behof, som jag motsätter mig att låta 1868 års vinst nu anvisas. Det har blifvit sagdt af en annan talare, som påyrkat, att hela 1868 års bankovinst skulle användas, och som äfven ville förklara den omständigheten, att nämnda års vinst vore en half million mindre än 1866 års, att Banken hade

så mycket penningar som voro räntelösa. Det är verkligen besynnerligt, om detta kunnat vara händelsen, på samma gång som det är veterligt att vid ett af Bankens förnämsta lånekontor — det om hvars förhållande den värde talaren ej kan vara obekant — lånesökande fått vänta i många månader innan penningar utfallit. Jag kan derföre ej tro, att så varit händelsen, ty det vore åtminstone ett mycket besynnerligt sätt att operera, att hafva penningar stående räntelösa på ett håll och låta lånesökande vänta på ett annat. Eftersom samme talare äfven nämnde något om Bankens depositioner, får jag säga, det jag ej kan gilla att Banken ej inskränkt sin åtgärd till att nedsätta räntan på nya depositioner. utan äfven uppsade alla äldre depositioner, som droge 4½ procent ränta. Detta är just rätta sättet att vänja penningar ifrån sig, och jag tror icke att någon annan bank skulle hafva förfarit på samma sätt. En gång förut vidtog Riksbanken enahanda åtgärd, men den verkade under den följande tiden så ofördelaktigt, att man under en lång följd af år undvek en sådan åtgärd. En bank, som skjuter penningar ifrån sig, kan ej sägas vara vaksam på sitt eget intresse; den bör visserligen ej gifva högre ränta än som är med dess fördel öfverensstämmande, men jag tror ej heller, att det ligger i en banks intresse, att den söker hos allmänheten göra gällande den åsigt, att det är föga besked med de aftal, som en gång blifvit gjorda. Med afseende på de flera skäl jag förut anfört, tror jag ej, att någon fara kan komma att uppstå för statsregleringen, derigenom att den million, hvarom meningarne här äro delade, blifver kvar i Riksbanken, till dess att nästa Riksdag blifver i tillfälle att yttra sig, eller att sådant för den allmänna rörelsen kommer att hafva någon menlig verkan.

Jag vidhåller således det yrkande, jag förut framställt.

Herr Wijkander: I min egenskap af ledamot utaf Banko-Utskottet, torde det tillåtas mig att upptaga till bemötande några af föregående talares yttranden, hvilka ännu icke blifvit besvarade.

En talare har yttrat, at Riksbanken visserligen vore solid, men ej tillräckligt för att blifva allrådande i landet, det vill säga, såsom en annan talare antydde, icke i stånd att kunna öfvertaga landets hela sedel-emission. Ehuru jag icke delar dessa herrars åsigt om det eftersträfvansvärda i ett sådant Riksbankens envælde, förstår jag mycket väl, att man kan hysa en dylik åsigt; men jag hemställer till Kammarerna, huruvida densamma kan anses stå i något oskiljaktigt sammanhang med den fråga, som nu är förenat för vår pröfning. Det kan nemligen icke vara meningen, att denna storartade reform skall genast vidtagas, utan den måste väl i alla händelser betraktas såsom en framtidstanke, för hvars realiserande man nu vill bana väg genom ackumulation af Riksbankens besparingar. Men i stället för att på detta sätt samla i sparbössan, under det vi samtidigt nödgas upptaga lån för statsutgifternas bestridande, så kunde vi ju lika väl i framtiden upptaga ett lån för att åstadkomma det ifrågasatta storverket. För öfrigt är det, såsom Finansministern redan yttrat, för närvarande ej fråga om att i någon väsentligare mån nedbringa Bankens besparade tillgångar under det belopp, som de hittills brukat

utgöra. Det har redan förut blifvit sagdt, men kan icke nog ofta upprepas, att vid 1867 års slut utgjorde Riksbankens öfverskott öfver grundfonden 4,203,445 R:dr 41 öre. Af detta öfverskott lemnades till Riksgälds-kontoret under loppet af sistlidet år 1½ million och vid 1868 års slut uppgick öfverskottet till 4,239,053 R:dr 64 öre, således till omkring 36,000 R:dr mera än det utgjorde vid 1867 års slut. Hvad är det väl som nu blifvit ifrågasatt? Jo, att under innevarande år skulle af besparingarne aflemnas till Riksgälds-kontoret 2 millioner. Men under loppet af detta år uppstår naturligtvis en ny bankovinst, och om vi äfven under år 1870 lemna till Riksgälds-kontoret ytterligare 1½ million, så måste ju dervid jemväl tagas i betraktande, att äfven under sistnämnda år en ny bankovinst bör kunna påräknas, hvadan någon betydligare minskning i Bankens öfverskott öfver grundfonden ej behöfver uppstå. Den årliga bankovinsten kan nemligen, på sätt en talare här midt öfver nyss antydde, beräknas i medeltal till 2 millioner. Vi behöfva sålunda ej befara, att Bankens redan befintliga besparingar skola synnerligen minskas, äfven om vi fatta det nu ifrågasatta beslutet.

Hvad beträffar riktigheten af Bankofullmäktiges förslidet år vidtagna åtgärd att uppsäga de äldre depositionerna, så hör denna fråga egentligen icke hit, utan hade bort behandlas i sammanhang med frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt Fullmäktige. Den fråga, som nu är föremål för pröfning, är deremot ganska enkel, åtminstone uppfattades den så af Första Kammarens samtliga ledamöter inom Banko-Utskottet.

Frågan är nemligen denna: Äro dessa vinstmedel behöfliga för Bankens säkerhet, eller kunna de med större gagn användas för fyllande af Statens behof? Hvad beträffar frågans första del, så kan jag ej kraftigare besvara densamma än genom att hänvisa till Bankofullmäktiges i ämnet afgifna utlåtande. Jag vill ej uppläsa detta utlåtande i dess helhet för att ej trötta Kammaren, men jag ber att ur detsamma få uppläsa endast några få punkter. Sålunda säga Herrar Fullmäktige bland annat: "att för bedrifvande af den Banken enligt gällande Bankoreglemente åliggande utlåningsrörelse tillgången fortfarande kan antagas tillräcklig"; "att under året oktrojerna löpa till ända för fyra filialbanker, hvilka hafva att återbetala ett ännu återstående sammanräknadt försträckningsbelopp af 1,195,000 R:dr"; samt "att skilnaden emellan beloppet af högsta tillåtna sedelutgifning och beloppet af beräknad sedelstock, eller den så kallade reservfonden, nu uppgående till omkring 11,500,000 R:dr, och således högre än den någonsin varit, genom dit ingående vinstmedel och filialförsträckningar icke kommer att lida den förminskning genom det beslutade obligationsköpet, att reservfonden skulle sakna tillräcklig styrka att lemna ökad förlag" (således icke samma förlagssumma, utan en ökad dylik) "för Bankens utlåningsrörelse, äfven om fonden finge vidkännas utbetalningar af större eller mindre del af de vinstmedel, hvarom nu är fråga." Dessa Bankofullmäktiges yttranden borde väl vara tillräckliga att lugna all oro och alla bekymmer för följderna af den nu ifrågasatta åtgärden. En talare har visserligen anmärkt att Fullmäktige jemväl hafva antydt, att det för Banken

skulle vara nödvändigt att få behålla en del af den årliga vinsten. Jag ber att få i dess helhet uppläsa den punkt af Utlåtandet, deri detta Bankofullmäktiges yttrande förekommer, emedan deraf torde synas, att det åberopade yttrandet endast står i sammanhang med de allmänna resonnementer, med hvilka Fullmäktige inleda sitt yttrande rörande det nu ifrågavarande konkreta fallet. Punkten har nemligen följande lydelse: "Således, och ehuru, om förevarande angelägenhet betraktas ensamt från synpunkten om Bankens fördel såsom upprätthållare af myntvärdet i landet, det kunde vara önskvärdt, att Banken alltid af den årliga vinsten finge bibehålla någon del för att derigenom komma i tillfälle att efter hand minska sedelutgifningen, anse Fullmäktige dock, att Bankens vinst för åren 1867 och 1868, antagen i rundt tal till 3,500,000 R:dr, bör kunna från Banken aflemnas, under förutsättning att aflemmandet fördelas på detta och nästföljande år, så att i år, och helst under sednare hälften deraf, utbetalas högst 2,000,000 R:dr samt återstoden under nästa år, allt å tid och till belopp inom de fastställda summorna, som det torde få ankomma på Fullmäktige att bestämma". Jag kan sålunda ej finna, att man efter detta yttrande af Fullmäktige bör kunna hysa den ringaste tvekan derom, att dessa vinstmedel icke äro nödvändiga för Bankens säkerhet. Låt om oss derefter betrakta äfven den andra sidan af medaljen, eller dessa medels behöflighet för Statsverket. Jag kan i detta afseende ej bättre bestyrka min och öfrige reservanters bland Första Kammarans ledamöter uppfattning af frågan, än genom att uppläsa den del af Kongl. Maj:ts nädiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof, der frågan om bankovinstens användande vidröres. Det heter å pag. 43 i den Kongl. Propositionen: "Då nemligen bland Kontorets utgifter för år 1870 ingår afbetalning af en kapitalskuld, eller första tredjedelen af 1867 års lån, med icke mindre än 2,000,000 R:dr, och Bankens egen säkerhet icke synes påkalla att dessa vinstmedel der qvarstadna, finner Kongl. Maj:t dem icke kunna på ett för landet fördelaktigare sätt användas än till afbetalning af nämnda skuld". Då det sålunda kan anses ådagalagd, att dessa vinstmedel icke äro behöfliga för Riksbanken, men deremot i hög grad för Statsverket, så har jag icke kunnat tveka om det svar som borde gifvas på frågan, utan har jag, lika med alla öfrige Första Kammarans ledamöter inom Utskottet, yrkat, att af 1868 års bankovinst ett belopp af 1,504,352 R:dr 23 öre måtte till Riksgäldskontoret öfverlemmas; och anser jag mig fortfarande böra vidhålla samma yrkande.

Herr Wærn: Jag kan icke för yrkandet att Bankens vinstmedel skola för Banken reserveras, ehuru de äro för Staten så väl behöfliga, finna någon annan förklaringsgrund än den, som kan hemtas af en talares nyss fällda yttrande, att denna fråga bör betraktas uteslutande ur synpunkten af Bankens egen fördel. Men äfven om man medgifver det riktiga i ett sådant åskådningssätt, så är det väl skäl att just i detta afseende taga i betraktande Bankofullmäktiges yttrande, att Banken genom afstående af dessa medel icke riskerar sin förmåga att fortfarande motsvara det ändamål, för hvilket den

blifvit inrättad. En sednare talare har visserligen framhållit, att man genom reserverande af dessa vinstmedel borde bereda Banken en bättre position i dess rivalitet med andra penningverk. Dessutom hafva vi hört både pessimistiska och optimistiska åsigtter uttalas om Bankens framtida ställning, i det en talare fruktade, att den skulle blifva af en alldeles försvinnande betydelse, och en annan såsom det tydliga målet för Banken uppställde, att den skulle blifva allrådande. Att Bankens betydelse skulle blifva försvinnande, derföre att den lennar ifrån sig till Staten sina vinstmedel, synes mig emellertid besynnerligt, då man så mycket fruktar för de enskilda bankernas växande betydelse, ehuru dessa naturligtvis utdela sin vinst till bolagsmännen. Hvad åter angår talet om Riksbanken såsom allrådande, så är det visserligen för hvarje bank eftersträfvansvärdt att blifva så stark som möjligt, men äfven om man kan hoppas, att den tid skall inträffa, då vår Riksbank blir allrådande, så bör man ej för denna vackra framtidsstanke se bort från den verklighet, som ligger oss närmast för ögonen, och denna verklighet är att Statsverket lider af ett deficit, som det är vår skyldighet att söka fylla. Icke kunna vi oupphörligen låna för att betäcka sådana brister. Att upptaga lån för produktiva ändamål är en fullkomligt riktig åtgärd; men derutöfvar har Kongl. Maj:t icke velat föreslå någon ytterligare skuldsättning, och derutinnan anser jag att han handlat fullkomligt rätt. Kongl. Maj:t har emellertid föreslagit, att till statsbristens fyllande borde användas, bland annat, behållningen å fyr- och båkmedlen äfvensom postassuransfonden. Detta är dock egentligen endast att låna af sig sjelf. Hvad särskildt beträffar postassuransfonden, så har denna fond ett ovilkorligt ändamål, nemligen att utgöra säkerhet för erhållande af ersättning vid förluster af penningar, som blifvit under rekommendation med posten försända, och då vi tillgripa denna fond, så måste vi naturligtvis på Statsverket öfverflytta den ansvarförbindelse, för hvilken fonden hittills utgjort säkerhet. Detta är sålunda i sjelfva verket ett lån, om också Svenska folket på sätt och vis kan sägas hafva tagit det ur egen ficka. Äfven de medel, som tagits från Handels- och Sjöfartsfonden, hafva varit afsedda för bestämda ändamål, nemligen för sjöfartens befrämjande, och jemväl deras tillgripande måste sålunda på visst sätt betraktas såsom ett lån mot framtida återbetalningsskyldighet i form af anslag för samma ändamål. Då man sålunda finner hvilka utvägar Kongl. Maj:t redan måst anlita för att fylla statsbristen, så är det ej underligt, om man äfven vill taga i anspråk en behållning, der sådan finnes att tillgå.

I fråga om den verkan, förevarande sak utöfvar på Stats-Utskottet och dess förslag, så är det naturligt, att Utskottet, under inflytelse af känslan utaf det finansiela betrycket, ansett sig böra föreslå besparingar i ett och annat. Sålunda har ju Utskottet måst tillstyrka nedsättning i anslaget för skiften och afvittringar, äfvensom i anslaget för det ekonomiska karteverket, ehuru väl ingen velat förneka det gagneliga i ändamålen med dessa anslag. Andra Kammarerna har ju till och med beslutat nedsättning i anslaget för indelta arméens vapenöfningar, och det är ännu oafgjordt huruvida icke Kamrarnes samfälda beslut i denna fråga kan blifva sådant, att vår för-

svarskraft derigenom sättes på spel och landet blir utsatt för den fara, som kan uppkomma genom våra truppers brist på öfning. Under så förtviflade förhållanden förstår jag icke, huru man kan vilja skjuta ifrån sig den möjlighet, som nu erbjudes, att betrygga Statsverkets ställning utan att behöfva upptaga nya lån. Ty icke kunna vi föreställa oss, att Statsverkets ställning skall förbättras, om vi oupphörligen upptaga det ena tillfälliga lånet för att betäcka det andra. Ett sådant lånesystem måste ju omöjliggöra all ordnad finansförvaltning. Är det icke derföre angeläget, att vi redan nu uppgöra våra kalkyler så, att vi icke nästa år behöfva gifva oss ut på en ännu större vigilans, till ytterligare men för vår kredit och vår finansiella ställning? För min del anser jag denna angelägenhet vara så påtaglig och befallande, att vi ej böra förgäta densamma för att i stället gripa efter den i molnen sväfvande hägringen att kunna göra vår Svenska Riksbank till ett slags motstycke till "la banque de France". För öfrigt har det af föregående talare blifvit så fullständigt utredt, att Banken kan utan fara för sin säkerhet afstå de nu ifrågakvarande vinstmedlen, att jag för min del icke kan annat än instämma i reservanternes yrkande, att äfven af 1868 års vinstmedel $1\frac{1}{2}$ million måtte till Riksgälds-kontoret öfverlemnas.

Herr Nordström: Mig synes, att den ofta diskuterade frågan om bankovinstens användande egentligen och isynnerhet denna gång reducerar sig till ett svar på frågan: behöfver Riksbanken dessa vinstmedel, eller behöfver den dem icke? Vi hafva då att i detta afseende hålla oss till det redan återopade yttrandet af Bankofullmäktige, deri dessa förklara att "ehuru, om förevarande angelägenhet betraktas ensamt från synpunkten af Bankens fördel såsom upprätthållare af myntvärdet i landet, det kunde vara önskvärdt att Banken alltid af den årliga vinsten finge bibehålla någon del, för att derigenom komma i tillfälle att efter hand minska sedelutgifningen, anse Fullmäktige dock att Bankens vinst för åren 1867 och 1868, antagen i rundt tal till 3,500,000 R:dr, bör kunna från Banken aflemnas, under förutsättning att aflemmandet fördelas på detta och nästföljande år sålunda, att i år och helst under sednare hälften deraf, utbetalas högst 2,000,000 R:dr samt återstoden under nästa år, allt å tid och till belopp inom de fastställda summorna, som det torde få ankomma på Fullmäktige att bestämma".

Bankofullmäktige hafva sålunda förklarat, att Banken egentligen ej behöfver den nu ifrågakvarande från åren 1867 och 1868 behållna vinsten för annat ändamål än att dermed minska den utelöpande sedelstocken; och då man af andra redogörelser från Riksbanken känner, att dess metalliska kassa för det närvarande uppgår till 14,000,000 R:dr och dess sedelstock till något öfver 22,000,000 R:dr, samt erinrar sig, att på nämnda metalliska kassa en sedelstock af ända till 44,000,000 R:dr kunde, i fall af behof, emitteras, så finner man huru välgrundadt i sjelfva verket detta Bankofullmäktiges yttrande är. Det enda bruk, som Banken nu kunde göra af denna vinst, vore således att förstöra eller bränna upp densamma, ty denna åtgärd är naturligtvis liktydig med

med sedelstockens minskning till konsoliderande af Bankens realisationsförmåga. Häruti hafva vi alltså ytterligare ett kraftigt bevis för riktheten af deras åsigt, som yrka att bankovinsten under nuvarande förhållanden lämpligare kunde disponeras för andra ändamål. En ledamot från Stockholmsbanken har emedlertid gifvit tillkänna, att man borde hafva i sigte att kunna göra Riksbanken till den allenarådande; men tror väl den ärade ledamoten att detta mål, förutsatt att det i och för sig vore önskvärdt, skulle kunna vinnas derigenom, att man oupphörligen ackumulerade bankovinsten? En sådan ackumulation skulle ju snart leda derhän, att man, för att ej öfverskrida det i bankoreglementet tillåtna maximum af utelöpande sedelstocken, nödgades låta vinsten ligga obegagnad i Bankens hvalf, der malarne visserligen kunde göra sig festliga orgier på de hopade sedelbundtarne, men landet kunde icke hemta något gagn af desamma. Om sålunda den tid skulle komma, då man fattar det beslut att Riksbanken skall blifva allenarådande och privatbankerna försvinna, så måste man, för att bereda väg för genomförandet af en sådan reform, vidtaga helt andra åtgärder än att år efter år reservera bankovinsten; ty den på detta sätt i Bankens hvalf hopade vinst skall sannerligen icke kunna göra tjänst såsom hjälpmedel att bereda framgång åt detta system.

Vidare hafva vi en annan lika enkel fråga att besvara. Det är utredt, att Statens behof kräfver bland annat den nu beräknade tillgången af 3,500,000 R:dr, så vida inkomster och utgifter skola gå ihop. Om vi nu besluta, att bankovinsten ej får användas till fyllande af denna brist, huru skola vi då fylla den? Naturligtvis antingen genom nya skatter eller genom nya lån, och sannolikt är att den sistnämnda utvägen blefve den, som komme att anlitas. Men hvad blir då följden? Jo, om lånet tages utom landet, så uppkomma naturligtvis ökade annuiteter, verkande till minskning i den reproduktiva cirkulationen. Tages åter lånet inom landet, så ökas icke derigenom Riksbankens förmåga att tillgodogöra cirkulationens behof, ty de medel, som på sådant sätt skulle upplånas, äro naturligtvis redan i den inhemska cirkulationens tjänst under en eller annan form. I alla händelser är det klart, att, hvilken af dessa nu antydda utvägar vi än må anlita, så skall den alltid leda till större förluster, till större olägenheter, än dem vi nu hafva att befara, om vi för ändamålet använda denna bankovinst, om hvilken Fullmäktige förklarar, att Banken ej kan göra sig något annat gagn deraf, än att i bokstafvig bemärkelse göra den obrukbar. Då vi sålunda hafva att välja emellan att begagna den faktiska tillgång, som bankovinsten erbjuder oss, eller att förstöra denna tillgång och i stället upptaga nya lån, så synes sannerligen valet icke böra vara svårt. Det är väl ganska naturligt, att vi böra tillgodogöra oss den redan befintliga tillgången och spara låneutvägen till de tider, då den väl kan behöfva anlitas för andra ändamål. Jag förenar mig sålunda med de Herrar reservanter bland Första Kammarens ledamöter inom Banko-Utskottet, som yrkat att jemväl $1\frac{1}{2}$ million af 1868 års bankovinst måtte till Riksgälds-kontoret öfverlemnas.

Herr Wallenberg: Man har alldeles tillräckligt talat i sak, för att jag skulle än vidare dermed uppehålla Kammaren. Jag ber endast att få till besvarande upptaga några anmärkningar, som äro ställda direkt emot mig. En ärad talare, som ej gillat den af mig på grund af bokslutet beräknade summan, har trots, att jag menade 1868 års bokslut. Så mycket har jag dock väl reda på saken, att jag vet, att 1868 års bokslut ännu icke hunnit blifva revideradt, och således icke derpå grundar några beräkningar, men jag ber endast att få fästa uppmärksamheten derå, att, enligt 1866 års bokslut, Banken, utom hvad till grundfonden behöfdes, ännu har en vinstbehållning af cirka 739,000 R:dr, äfven om hela vinsten för 1867 och 1868 ingår till Statsverket; och så mycket lära väl beräkningarne enligt 1868 års bokslut icke slå fel, att icke denna summa är mera än tillräcklig för betäckande af möjliga förluster under detta år.

Nyssnämnda anmärkning var emellertid en småsak emot ett annat yttrande, som föll från Grefve Mörners läppar. Han påstod nemligen att jag, under diskussionen om förändring af 72 § i Regeringsformen, skulle hafva yttrat att Riksbanken vore svag och skröplig; tilläggande Grefve Mörner, att Riksbanken vore tillräckligt stark, så vida den ej plundrades. Jag tillåter mig upplysa Grefve Mörner, att jag aldrig fällt ett sådant yttrande, utan tvärtom sagt, att Riksbanken vore i sin verksamhet fullkomligt skyddad genom sin egen styrka och en ordentlig styrelse, så att den icke behöfver något särskildt skydd; och jag gläder mig att Grefve Mörner visat sig hafva samma åsigt som jag om Riksbankens styrka.

Något plundringsförsök borde det väl icke kunna benämnas, om Riksbankens egna principaler besluta att för Statens allmänna behof använda en del af den genom bankrörelsen uppkomna vinsten.

Herr Ekman:

Herr de Maré: Då denna fråga om bankovinstens användande numera förekommer vid hvarje riksdag, är det naturligtvis icke möjligt att nya skäl kunna hvarje gång förebringas för de emot hvarandra stående åsigterna. Å ena sidan påstår man, nu som alltid, att bankovinsten är behöflig för Statsverket, och jag kan ty värr icke bestrida att så är förhållandet, och att detta förhållande troligen länge kommer att fortfara. Å andra sidan söker man bevisa, att bankovinsten bör ingå i den fond, som är ämnad till Riksbankens konsolidering, men denna åsigt kan jag, åtminstone hvad förhållandena i år beträffar, icke ovilkorligen godkänna, då af Banko-Utskottets Memorial N:o 1 inhemtas, att stora summor ligga outlånta, och att Riksbankens styrelse är betänkt att öka den reservfond, de ega för att konsolidera Banken, genom inköp af Riksgälds-kontorets obligationer. Denna Bankens säkerhet, så vidt den beror på innehafvandet af dessa obligationer, är likväl icke så oomtvistad, ty man kan tryggt påstå, att af den i rundt tal till 10,000,000 R:dr uppgående summa, som Banken eger i obligationer, mera än 5,000,000 R:dr icke lära kunna realiseras, och att denna summa, äfven om den förstärkes med de två millioner, som Banko-Utskottet omtalat att Riksbanken äm-

nar från Riksgälds-kontoret förskaffa sig, icke är absolut tillräcklig för att under alla eventualiteter motstå en storm på luckan. Detta är emedlertid en sak, som man hvarken behöfver eller bör tala om, men jag tror att dessa hvarje år återkommande strider om bankovinstens användande icke kunna få ett slut, förrän man lyckats införa en viss konsekvens i Riksdagens beslut i denna fråga. Under föregående riksdag beviljades af bankovinsten något öfver 1½ millioner R:dr till fyllande af Statsverkets behof, och jag tror att, om Riksdagen i år ville fatta ett sådant beslut, att af 1867 års bankovinst 1½ millioner R:dr, af 1868 års bankovinst likaledes 1½ millioner R:dr finge användas — detta sednare beslut, framkalladt af särskilda omständigheter, om hvilka jag här icke behöfver orda, så skulle deraf uppkomma den dubbla fördelen, att Kongl. Maj:t vid aflemnande af sin nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof för framtiden kunde veta, huru mycket till fyllande af detta behof kunde af bankovinsten påräknas, och att sålunda dessa årligen återkommande strider kunde upphöra. Nu uppgör Kongl. Maj:t sitt förslag, under antagande att hela bankovinsten kan för Statsverkets behof påräknas, ehuru tre års erfarenhet måste hafva lärt, att man icke kan räkna på åtminstone Andra Kammarans benägenhet att till Statsverket öfverlemna hela vinsten. Om nu en medelväg valdes, skulle mera stabilitet vinnas, så väl för Kongl. Maj:t vid uppgörande af sitt förslag, som ock uti Riksdagens beslut.

Det är visserligen sannt att dessa 3,500,000 R:dr ansetts behöfliga, för att få Staten att gå ihop utan att upptaga lån för annat ändamål än fortsättande af våra jernvägsbyggnader; men, mine Herrar, det vore att misskänna Bevillnings-Utskottets förmåga att bereda utvägar, om man påstode att Staten icke skulle kunna gå ihop, om den beräknade inkomsten af bankovinsten nedsattes med 500,000 R:dr. Bevillnings-Utskottet skall säkert medge, att det icke är för djerft att antaga att, med stöd af inkomna uppgifter å dessa månaders bränvinsbränning, skatten på bränvinstillverkningen under år 1870 skall ökas med 700,000 R:dr; och jag vågar vända mig till Herr Finansministern, som säkert med största uppmärksamhet följer de uppgifter i detta afseende, som inkomma, med förfrågan, huruvida icke dessa förhoppningar kunna anses berättigade. Likaledes tager jag för gifvet, att tullinkomsterna komma att betydligt öfverstiga det belopp, hvartill de upptagits, och det bör icke blifva någon svårighet att genom de större inkomsterna på tull och bränvin fylla den brist som skulle uppstå, om Banken finge behålla detta belopp af 500,000 R:dr. Jag vill visserligen icke påstå, att det för Riksbanken vore, till betryggande af dess säkerhet, alldeles nödvändigt att få reservera denna summa, men jag anser att det ur principiell synpunkt är ganska riktigt att Banken, i likhet med hvarje enskild person, som har större affärer, eller hvarje kreditanstalt, gerna vill "lägga" upp och behålla någon del af vinsten för året, och det är därför som jag vågat framställa önskan, att 500,000 R:dr måtte åt Banken reserveras.

Då således, i öfverensstämmelse med hvad jag haft äran att framställa, den kontinuitet i beslut, som skulle uppstå genom anvi-

sande af $1\frac{1}{2}$ million af bankovinsten för hvarje år, innebure den dubbla fördelen, att för framtiden gifva Kongl. Maj:t någon beräkningsgrund om det belopp, som af bankovinsten kunde för Statsverket vara att förvänta, och att på samma gång göra slut på de hvarje år i frågan återkommande stridigheter, hade det enligt min åsigt varit lämpligare att afslå så väl Utskottets som det af reservanterne framställda förslag, och i stället af 1867 års bankovinst anslå $1\frac{1}{2}$ million och af 1868 års bankovinst likaledes $1\frac{1}{2}$ million på det sätt, som Bankofullmäktige och Banko-Utskottet tillstyrkt, nemligen att af medlen skulle under 1869 utgå 2,000,000 R:dr och resten under år 1870.

Då emedlertid det nu lärer vara omöjligt att ävägbringa ett beslut af denna beskaffenhet, vill jag icke framställa något särskildt yrkande, utan anhåller endast att få dessa mina åsichter införda i dagens protokoll.

Herr Hasselrot: Då den af mig åberopade reservation af Andra Kammarens ledamöter i Banko-Utskottet omfattar så väl 2:dra som 3:dje punkten i Utskottets Betänkande; men den tredje punkten ännu icke blifvit föredragen, afstår jag från mitt yrkande och förenar mig med dem, som yrka bifall till Utskottets Betänkande i denna punkt.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, förmälte Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets hemställan i den förevarande punkten; dels af Herr Ekman, att Kammarerna måtte för sin del besluta, att af den för år 1868 uppkomna vinst skall till Riksgälds-kontoret för Statens allmänna behof aflemnas 1,504,352 R:dr 23 öre; och dels slutligen af Grefve Mörner, att Kammarerna såsom sitt beslut skulle antaga 2:dra punkten i Herr Rundbäcks m. fl. vid Utlåtandet fogade reservation, hvilken lydde sålunda: "att af Riksbankens under 1868 upptagna vinst en summa af 1,000,000 R:dr må på samma sätt för Statens allmänna behof till Riksgälds-kontoret öfverlemnas under loppet af år 1870, på tider som Bankofullmäktige ega rätt bestämma."

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets ifrågavarande hemställan, hvarvid svaredes många nej jemte åtskilliga ja, och sedermera proposition på antagande af Herr Ekmans förslag, då svaren utföllo med många ja jemte åtskilliga nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Herr Schartau begärde votering.

Sedan Kammarerna, uppå Herr Grefven och Talmannens framställning, till kontraproposition vid den blifvande voteringen antagit bifall till Utskottets hemställan; uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition.

Den som vill, att Kammarerna, med anledning af Banko-Utskottets hemställan i 2:dra punkten af Utlåtandet N:o 5, skall för sin del be-

sluta, att af den för år 1868 uppkomna vinst må till Riksgäldskontoret för Statens allmänna behof aflemnas 1,504,352 R:dr 23 öre, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifaller Kammaren Banko-Utskottets ofvannämnda hemställan.

Omröstningen verkställdes, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 58;

Nej — 12.

3:dje punkten.

Herr Wallenberg: Jag bekänner att jag tyckte Friherre Tersmedens framställning icke sakna skäl. Det är nemligen ganska underbart och väl ändå litet oegentligt att, under det man, då fråga är om en anvisning å Riksgäldskontoret, bestämmer viss dag och öfverlemnar åt Fullmäktige att sedan skaffa sig penningar, hvarhelst de kunna, man deremot när frågan gäller ett belopp som skall ingå till Riksgäldskontoret, öfverlemnar åt Bankofullmäktige att bestämma, när beloppet skall gå ut. Detta kunde vara billigt, om beloppet ännu icke influtit i Bankens kassor, men då det afser en i kassorna redan befintlig vinst, vet jag ej, hvarföre icke man kunde bestämma terminer för dessa belopps utgående, som utan att vara betungande för Banken, kunde utgöra någon ledning vid Riksgäldsfullmäktiges beräkningar. Jag har mig just bekant, att denna bankovinsts utanordnande förut varit föremål för skriftvexling emellan Fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret, och jag tror ej att det skulle vara ur vägen, om Riksgäldskontoret och Riksdagen ville bestämma vissa terminer under dessa två år, å hvilka beloppen delvis skulle till Riksgäldskontoret utanordnas, naturligtvis med öppen rätt lemnad för Bankofullmäktige att *dessförinnan* verkställa dessa utanordningar. Detta skulle i alla händelser kunna vara Riksgäldsfullmäktige till stor nytta vid deras beräkningar. Jag tager mig derföre friheten föreslå att af beloppet 995,647 R:dr 77 öre skola till Riksgäldskontoret öfverlemnas, t. ex. före den 30 Juni detta år, en million R:dr öfverlemnas inom den 31 December, en million före 30 Juni nästa år och den återstående summan inom 1870 års utgång.

Herr Ekman: Jag skulle under andra omständigheter så mycket heldre instämma i Friherre Tersmedens framställning, som jag uti Utskottet väckt förslag i enahanda syfte; men då en sådan framställning endast skulle försvåra den gemensamma voteringen, utan att hafva utsigt att tillvinna sig pluralitet, inskränker jag mig att yrka bifall till Utskottets förslag i 3:dje punkten, naturligtvis med den förändring med afseende å summan, som betingas af den nyss företagna voteringens utgång.

Herr Selander: Jag tror att den näst siste talaren begått ett misstag, när han säger att skriftvexlingar uppstått emellan Fullmäktige i Riksgälds-kontoret och Banken i fråga om utanordnande af bankovinsten. Jag kan icke påminna mig att någon skriftvexling kommit i fråga, utan har någon gång sekreteraren i Riksgälds-kontoret under hand efterhört, när Banken kunnat lemna dessa penningar; och jag påminner mig särskildt, att af den vid föregående riksdag anvisade bankovinst erhöll Riksgälds-kontoret $\frac{1}{3}$ del i Maj, $\frac{1}{3}$ del i Juni eller Juli och den sista tredjedelen i Oktober eller November föregående år. Jag har endast velat lemna dessa upplysningar, och yrkar bifall till Utskottets förslag.

Grefve Hamilton, Henning: Ehuru jag visserligen icke tillerkänner denna fråga någon stor vikt, så torde dock, då flera talare ansett nödigt att yttra sig härom, Kammaren böra få veta hvad Riksgälds-kontoret sjelft, eller åtminstone en af dess Fullmäktige, tänker om saken. Det är klart att, om de medel, som af Riksdagen anvisas till fyllande af Riksgälds-kontorets behof under ett visst år, äro tillräckliga för bestridande af Kontorets utgifter under samma tid, någon stor vikt icke ligger derpå, huruvida penningarne ingå några månader förr eller sednare, enär Fullmäktige kunna ordna sin ställning så, att de i alla händelser äro beredda på de utgifter som förestå. För två månaders tid böra Fullmäktige alltid temligen nära kunna beräkna sina utgifter, och om kassan synes otillräcklig, vidtaga åtgärder till hennes förstärkande. Emellertid kan jag icke förneka att det vore en fördel, om en del af bankovinsten i medlet af året till Riksgälds-kontoret inginge, emedan under loppet af sommaren, i Juli och Augusti månader, stora annuiteter för de utländska lånen utgå, och visste Riksgälds-kontoret bestämdt att Bankofullmäktige kunde en dag i slutet af Juli månad aflemna en del af vinsten, behöfdes icke de särskilda åtgärder vidtagas, som under andra förhållanden kunna blifva behöfliga. För Riksgälds-kontoret står emellertid alltid den utvägen öppen att begagna sig af sitt kreditiv 1,500,000 R:dr, och frågan beror då derpå, om man anser det vara vinst att Riksgälds-kontoret af sina medel betalar ränta till Banken, eller med andra ord, om det är en fördel för Staten, att taga ur den ena fickan och lägga i den andra. Om detta icke är någon vinst, så tror jag att det vore lika så godt att Riksgälds-kontoret kunde påräkna delar af bankovinsten å de tider då de behöfdes, som att det lyftes å kreditivet, men jag får emellertid upprepa, att jag icke anser frågan vara af öfvervägande vikt.

Herr Nordström: För min del anser jag klokt att icke göra några väsendtliga förändringar vid denna punkt. Skall någon sådan ifrågakomma, vore det då den, att Fullmäktige både i Banken och Riksgälds-kontoret skulle i samråd få öfverenskomma om och bestämma betalningstiderna, — ett förslag som jag tillåter mig nu uppställa såsom kontraförslag till det af en ledamot från Stockholmsbanken afgifna.

Herr Wallenberg: Då det af mig framställda förslaget icke vunnit något understöd, vill jag nöja mig med erkännandet att det samma varit ändamålsenligt; och då man upplyst mig att Andra Kammaren redan fattat sitt beslut i frågan, vill jag, under förhoppning att min åsigt en annan gång skall kunna vinna framgång, nu återtaga mitt yrkande. Punkten kommer således att bibehålla den af Utskottet föreslagna lydelse, med den förändring i siffran som blifvit en följd af sista voteringen. Jag kan dock icke lemna ordet, utan att bemöta en talares yttrande, att den af mig anmärkta oegentligheten icke föranledt någon "skriftvexling" emellan Fullmäktige i Riksgälds-kontoret och Riksbanken. Han har nemligen sagt att den endast varit föremål för muntliga förfrågningar "under hand". Det är möjligt att jag häruti misstagit mig, men härmed må nu vara huru som helst, det må hafva skett muntligen eller skriftligen, genom konversation eller korrespondens, säkert är, att det af mig anmärkta förhållandet föranledt meddelanden, som icke alltid varit för Riksgälds-kontoret tillfredsställande.

Friherre af Ugglas: Sedan numera Herr Wallenberg återtagit sitt ändringsförslag, hemställer jag, huruvida icke äfven Herr Nordström skulle vilja återtaga det af honom framställda förslag, så att punkten kunde utan annan förändring än i siffrorna, af Kammaren antagas.

Herr Nordström: Under sådana omständigheter låter äfven jag mitt förslag falla, och yrkar bifall till Utskottets Betänkande i denna punkt.

Efter härmed slutad öfverläggning och uppå gjord proposition, bifölls den förevarande punkten med den förändring, att orden: *återstående 504,352 R:dr 23 öre* utbyttes emot orden: *1,504,352 R:dr 23 öre*.

Föredrogos men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 17 dennes bordlagda

Utlåtande N:o 45, i anledning af väckta motioner om eftergift af Kronans rätt till danaarf efter tvänne personer;

och Memorial N:o 46, i anledning af återremiss å Stats-Utskottets Utlåtande N:o 31, angående afsöndring af jord från militieboställslägenheterna Sjöleden och Löckshuset samt bostället Tostarp, för att tilläggas exercisfältet Ljungbyhed.

Föredrogos men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Banko-Utskottets den 17 dennes bordlagda Utlåtande N:o 6, i anledning af Herr J. Weners motion om emottagande i Riksbanken af enskilda bankers sedlar.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Lag-Utskottets den 17 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 10, i anledning af väckt motion om ändring i gällande föreskrifter rörande villkoren för rättighet till grustägt å annans egor; och

N:o 11, i anledning af väckta motioner om ändring af gällande stadganden angående skyldighet att deltaga i byggnad och underhåll af tingshus och häradsfångelse.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Andra Kammarens den 17 dennes bordlagda protokollsutdrag:

N:o 165, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 17, angående Herr Per Erikssons motion N:o 231, om ändring uti 20 § af Instruktionen för cheferna vid flottans båtsmanskompanier den 17 November 1818; samt

N:o 166, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 15, med anledning af Herr Z. Grapes motion N:o 159, angående förändrade bestämmelser i afseende å kompetens till åtskilliga tjänster inom Norrbottens län.

Anmälades och bordlades Andra Kammarens protokollsutdrag N:o 173, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 20, angående förening af folkskolelärare-, klockare- och orgelnisttjänster.

Justerades 2 protokollsutdrag för dagens sammanträde.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 9 e. m.

In fidem
O. Brakel.
